

SVETA BARBARA

UKRATKO:

Kult sv. Barbare, kao zaštitnice rudara, došao je u Hrvatsku iz njemačkih zemalja, a kao zaštitnica rudara spominje se već u srednjem vijeku.

Sv. Barbara je prema crkvenoj predaji rođena u Nikomediji, u blizini starog Bizanta u Maloj Aziji (danas Izmir). Obitelj je navodno potjecala iz Izraela, Rima i Grčke, a otac Dioskur bio je trgovac i veliki protivnik kršćana. Kako bi svoju lijepu kćerku zaštitio od utjecaja kršćanskih misli kao i nepoželjnih mladića, zatočio je Barbaru u kulu kroz sve vrijeme svojih dugotrajnih putovanja. Pošto je saznao za vjerovanje svoje kćerke, a ne mogavši je odvratiti i uz najveće prisile, ubio ju je vlastitom rukom. Kao godina mučeničke smrti naznačuje se 305. To je za oko 20 godina prije nego što je kršćanstvo u Rimskom carstvu dobilo pravo javnosti.

U kršćanskom svijetu slavi se 4. prosinca kao zaštitnicu rudara, talioničara, topnika i ratara. Posmrtni ostaci sv. Barbare preneseni su u Italiju 795. godine zaslugom Karla Velikog, a danas počiva na otočiću Torcelo u blizini Venecije.

SVETA BARBARA (4. prosinca)

Jacopo da Voragine, Legenda Aurea.

Legendario delle vite dei Santi, tradoto per Nicolo Manerbio, In Venetia MDCXXX.

Za vrijeme vladanja cara Maksimijana i pretora Marcijana, u gradu Nikomediji živio je čovjek imenom Dioskur, veoma bogat i plemenit (veoma bogati plemić). Imao je kćer jedinicu Barbaru, veoma lijepu i nježnu, koja je potajno štovala Boga Nebeskog i Sina njegovu jedinoga, Gospodina našega Isusa Krista. Danju i noću je bila u molitvi.

Njenom ocu su dolazili mnogi građani moleći ga da im Barbaru dadne za ženu, no on ju nije htio udati, jer mu je bila kći jedinica i jako ju je volio. Stoga je otac naredio da se sagradi visoka kula, na kojoj bi bila napravljena samo dva prozora. Želio je da u toj kuli živi njegovu kći, kao u iznimnom mjestu koje zaslužuje njena izuzetna ljepota.

Nekoliko dana nakon što je izgradio kulu, otputuje on u daleke krajeve. Barbara upita graditelje kule što njen otac zapravo hoće s tom građevinom.

Oni joj odgovore: «Ovo treba da bude vaš dom, gospo naša.»

Ona njima odgovori: «Ako, dakle, ovo treba biti moj dom načinite na njoj i treći prozor.» I oni učiniše tako.

Blizu tog mjesta (kule) bilo je jedno kupalište u kojem se ona htjela oprati, no bilo je presušilo.

Slavna svetica baci se na zemlju i u suzama se pomoli Gospodinu govoreći: «*Isuse Kriste, koji si po svome sluzi Mojsiju, kada se nalazio u pustinji, naredio da iz stijene poteče voda; Ti, Gospodine svemoguću Bože, Kralju Kraljeva i Gospodaru Gospodara, otvori na ovom mjestu izvor vode žive, da pod imenom Presvetog Trojstva, moje tijelo mogne biti oprano od svake ružnoće, nečistoće i đavolske prijevare, tako da postanem neokaljana od svake nečistoće idolopoklonstva, koji živiš i kraljuješ u vijeke vjekova.*»

I dok je molila tim riječima, kupalište se u mah napuni vodom.

Kad je ona to vidjela podiže ruke prema nebu reče: «*Dajem ti neizmjernu hvalu, Gospodine moj Isuse Kriste, koji si se udostojao uslišati svoju nedostojnu službenicu; i sada, Gospodine Bože, pokaži na meni tvoje milosrđe, da se neprijatelj moj ne bi razveselio o meni (nada mnom), nego me brani i čuvaj u tvojoj istini da bih mogla vršiti tvoju volju. Molim te, Gospodine moj, pouči me. Zavladaј nada mnom, jer ti si moj Gospodin i moj Bog.*»

Kazavši te riječi, približi se izvoru i reče: «*Gospodine Isuse Kriste, Ti si bio kršten od Ivana u Jordanu, i po tebi bi posvećena ona voda; tako se, Gospodine, udostoj posvetiti i ovu, da bude posvećena u ime Presvetog Trojstva.*» I završivši tu molitvu, svuče se i oprala, uranjajući u vodu tri puta, što će reći u ime Presvetog Trojstva.

Nedugo zatim vrati joj se otac s puta i ušavši u kući ugleda da su na kuli napravljena tri prozora, te upita svoje slugu: «*Tko vam je naredio da napravite ovaj treći prozor?*»

Oni odgovore: «*Tvoja kći Barbara, naša gospođa.*»

On reče: «*Ako je ona naredila, dobro ste učinili.*»

Zatim reče kćeri: «*Reci mi kćeri, jesi li ti zapovjedila da bude napravljen i treći prozor.*»

Ona odgovori: «*Jesam!*»

Kaže joj otac: «*A zbog čega?*»

Ona odgovori: «*Da bi bilo više svjetla i da se bolje vidi*».

Nije htjela reći da je to sagradila iz razloga pobožnosti (što će reći u čast Presvetog Trojstva). Ne razumjevši kako će završiti te stvari, Dioskur prekine razgovor.

Pošto je prošlo mnogo dana, i kako je Otac Dioskur bio nagovaran od mnogih građana da uda kćer, kaže on slavnoj Barbari: «*Kćeri moja, mnogi ugledni građani te žele i htjeli bi s tobom sklopiti brak, kaži mi dakle koji ti se najviše sviđa?*»

Odgovori blažena Barbara riječima: «*Odlazi od mene, oče, jer ja to neću nikada učiniti i hoću da znaš da ja imam zaručnika na nebu, koji će sačuvati moje tijelo neokaljanim. Njegova sam postala službenica, da mu služim i da mu se pokoravam*».

Pošto je otac zapita kakav bi to bio zaručnik, sveta djevica odgovori: «*Moj zaručnik je raspeti Krist, kome se klanjam i koji je moj Gospodin i moj Bog!*»

Čuvši to, njezin otac, shvativši da je ona kršćanka, smjesta zgrabi mač i htjede je ubiti, no ona pobjegne izvan grada i sakri se na jednom brdu.

Zbog takva njena postupka Dioskur se napuni đavolskim bijesom i pođe u potjeru za njom.

Došavši na brdo gdje se ona skrivala, nade dva pastira koji su čuvali ovce, i upita ih jesu li slučajno vidjeli jednu djevojku koja je u bijegu?

Jedan od njih odgovori: «*Nisam je vidio, gospodine*».

Drugi, pun đavolske mržnje, kaže mu: «*Zar nisi vidio gdje se skriva?*»

Kad je to (Kad ju je njezin otac Dioskur ugledao gdje se sakrila) vidio njen otac Dioskur, potrči tamo, uhvati je bijesan i istuče ju (izbičeva).

Došavši Dioskur kući, zapovjedi da ju zaključaju u jednu sobu, i da bude pod stražom do drugog dana, a on ode pretoru Marcijanu i ispriča mu što mu se dogodilo s kćeri.

Marcijan tada naredi da dovedu Barbaru pred njega. Kad je došla (a u srcu je bila puna pouzdanja u Gospodina) on je upita: «*Kaži mi djevojko tko te odvratio da ne štuješ naše bogove i ne daješ im počasti i žrtve?*»

Odgovori mu dakle blažena Barbara: «*Vi žrtvujete nekome koga ne poznate, a ja žrtvujem nekome koga znam. Zaista znam kakav je Gospodin jer je on razapet i njemu se klanjam prinoseći mu žrtvu hvale*».

Čuvši to Marcijan naredi da je golu šibaju.

No ona je unatoč šibanju nastavila svoje misli: «*Dobra je stvar (Dobro je) ispovijedati se tebi, Gospodine, i pjevati uzvišenom imenu tvojemu; jutrom naviještati milosrđe tvoje a noću vjernost tvoju*».

Budući da je dugo bila bičevana, nastavila je hvaliti Boga i ovim stihovima: «*Kako su uzvišena djela tvoja, Gospodine. Duboke su misli tvoje. Bezuman čovjek to ne spozna, luđak to ne shvaća. Sve ako bi bezbošnici kao trava i cvali svi što zlo čine, određeni su za propast vječnu, a ti, Gospodine, dovijeka ostaješ*».

Pošto su je krvnici veoma teško išibali, pretor naredi da je dovedu k njemu. Pošto su to učinili reče joj pretor: «*O, jadrnice, zašto se ne smiluješ svojoj ljepoti? Dođi i žrtvuj bogovima, i pribavit ćeš sebi mnogo dobra, a ja ti se kunem Cezarovim kipom, ako ne budeš žrtvovala, naredit ću da te usmrte raznovrsnim mučilima kaznama, jer si prezrela zapovjedi Augusta*».

Na to blažena Barbara odgovori: «*Reci mi sada, sine smrti, kako si mogao, bijedo, siliti Kršćanina da žrtvuje demonima, prezre Krista i klanja se idolima; ti žrtvuj demonima jer želiš imati dijela s njima. Ja ti kažem, da si prihvatio riječi života, treba da i ti uzvjeruješ u Krista i klanjaš mu se, jer je on za nas bio mučen i raspet, umro, uskrsnuo i uzašao na Nebo, i sada sjedi s desna Ocu i doći će suditi žive i mrtve, i svakome će dati prema njegovim djelima; ako mu želiš žrtvovati, žrtvuj, ali ja ti kažem da ovo kamenje kome me ti tjeraš da im žrtvujem, ne osjeća i ne razumije ni sebe ni druge, ne može nikome pomoći*».

Čuvši to bezdušni Marcijan, povrijeđen, s velikim bijesom naredi da je objese s nogama gore, i s batovima joj je razbio i razmrskao glavu tako da se kapi krvi tekle kroz nos sve do zemlje.

I dok je slavna svetica bila tako udarana i mučena ipak je davala hvale Gospodinu govoreći: «*Gospodine, ipak ću ti pjevati jer si razveselio usne moje i dušu moju, čime sam se pridružila predragocjenoj krvi tvoga Sina*».

Videći dakle Marcijan da joj ni jedna stvar ne škodi, naredi da ju se zatvori u tamnicu. Kad su je ujutro doveli k njemu, i kad je vidio da su joj rane zacijelile, kaže joj: «*Evo, Barbaro, vidiš kako su bogovi bili samilosni prema tebi. Spoznaj da su oni izliječili tvoje rane*».

Na to ona odgovori njemu: «*O glupi i odurni psu, sada ti ne mogu ništa drugo reći nego da su tvoji bogovi gluhi i slijepi, koji ne mogu pomoći ni sebi ni drugima. Ipak, kaži mi na koji su način zacijelile moje rane? Ozdravio me moj Gospodin Isus Krist, kome ti nisi dostojan ni ime izgovoriti, zbog sljepoće tvoga srca, jer te đavao oslijepio*».

Uvrijeđen i ogorčen Pretor na te riječi, zapovjedi da je objese na mučila, a na prsa joj stave posude s ognjem, no ona na to podiže oči prema nebu i reče: «*Ti Gospodine, koji ispituješ srca i bubrege, znaš da sam se iskreno predala tebi kao službenica, zato te molim, nemoj me zaboraviti, da se ova stara zmija ne bi radovala nada*

mnom, za koju si ti spašavajući svijet po Križu postigao pobjedu i trijumf, i jer si ti zaista nazočan i blizu svima koji te zazivaju.»

Izrekavši tu molitvu kaže Marcijanu: *«Gledaj, bijedniče, kako ovaj plamen mene ne muči nego me rashlađuje.»*

Tada Pretor, uvrijeđen i pun bijesa, naredi da joj odsjeku dojke; i dok su ih krvnici sjekli ona je pjevala riječi proroka Davida: *«Molim te gospodine, ne skrivaj lica svoga od mene, i svoga svetog duha ne uzmi od mene. Vrati mi radost tvoga spasenja, i duhom spremnim ojačaj me.»*

Pošto su joj odrezali grudi, zločinački pretor Marcijan naredi da je голу vode po cijelome gradu kako bi je svi vidjeli.

I dok su je vodili, podiže ona oči prema nebu govoreći: *«Gospodine Bože, Ti koji pokrivaš nebo oblacima, molim tvoje milosrđe, udostoj se poslati svoga Anđela da prekrije moje golo tijelo da ga ne bi mogli gledati bezbožni pogani.»*

I gle, Anđeo Gospodnji zaogrnu je prebijelom haljinom, zakrivajući tako cijelo njeno tijelo, vrativši ga u takvo stanje da se nije vidjela ni jedna rana.

Sluge, vodeći je kroz grad dođoše u jednu ulicu zvanu Delassi (puna jada) i dovedu je pred Marcijana.

Vidjevši ju, Marcijan opazi da joj je tijelo potpuno zdravo a njeno lice veoma sjajno zbog čega ga je obuzeo neizmjeran bijes tako da je ostao preplašen i zapanjen. Tada mu blažena Barbara kaže: *«Postao si sličan svom ocu đavlu, smušen od moga Gospodina Isusa Krista; no zašto si žalostan? Možda si žalostan zbog milosti koju je moj Gospodin iskazao na meni?»*

Čuvši to bezbožan tiranin postane poput proždrljiva lava i ispusti gromki urlik i zapovjedi da je povedu pred sudačku stolicu gdje izreče ovakvu presudu: Budući da je Barbara plemenita roda i već slomljena tolikim mukama i jer nije pristala žrtvovati bogovima, prema Augustovoj naredbi, odlučujemo da bude kažnjena odsijecanjem glave.

Tada opaki Dioskur, njezin otac, raspaljen srdžbom i bijesom, uze Barbaru, popne se na brdo i vlastitim joj rukama odrubi glavu.

Pošto je tu učinio, dok je silazio s brda spusti se oganj s Neba koji ga je spržio i spalio tako da je od njega ostalo tek nešto malo prašine.

Jedan pobožan čovjek imenom Valentinijan, koji se bojao Boga, uze tijelo preblazene djevice i Kristove mučenice, uresi je miomirisnim pomastima te je s velikom čašću i poštovanjem položi u jednu mali grobnicu.

Njezinim zagovorom Gospodin udjeljuje mnoga dobročinstva i ozdravljenja onima koji ju zazivaju.

Mučena je bila za vladanja Cara Maksimijana i pretora (suca) Marcijana u gradu Nikomediji, četvrtoga dana mjeseca prosinca.

Tijelo ove Svete djevice i mučenice počiva u Veneciji u crkvi braće Križara.

Običaji na njen blagdan

S blagdanom sv. Barbare povezani su i [adventski](#) običaji. Stavlja se [pšenica](#) u tanjuriće, koje proklija, zazeleni se te postaje [božićniures](#) u kućama i [crkvama](#). Drugdje siju pšenicu tek na blagdan [sv. Lucije](#), devet dana kasnije. U zemljama [njemačkog](#) jezičnog područja odreže se na blagdan sv. Barbare grančica s [trešnje](#), stavi se u [vodu](#) i na toplo pa ta grana za [Božić](#) procvjeta.